

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΖ' (ΕΒΔΜΗΝΟ Β')

Σάββατο 'Αθήνα, 5 Δεκεμβρίου 1920

ΑΡΙΘ. 713 (ΦΥΛ. 23)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

Γ. ΦΤΕΡΗΣ: Ἑλεγειακά ἐξάστιχα.
Γ.Ρ. ΣΗΡΟΠΟΥΛΟΣ: Τὸ θέατρο τῶν ἰδεῶν καὶ ὁ
κ. Δ. Π. Ταγκόπουλος (τέλος).
ΙΣΙΟΝΗΣ: «Θυσιασμένη».
ΣΜΑΡΗΓΓΑ ΣΤΡΗΝΗΤΟΠΟΥΛΟΥ: Στὸ μουσικὸ Π...
ΦΟΙΒΟΣ ΛΑΡΗΣ: Στεργές ἀναλαμπές.

ΝΙΚ. ΘΕΡΣΑΝΤΗΣ — Κ. ΚΗΡΘΙΟΣ: Δὸν Κιχώτης
(συνέχεια).
Ο ΚΟΥΡΗΣ: Φαινόμενα καὶ πράγματα.
Π. ΣΛΑΒΕΓΚΟΦ: Κανόνια (μετ. Θ. Λασκαρίδη).
ΣΙΡΗΝΗΣΙΑ: Ψηλές κορφές.
ΑΠΟ ΒΑΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΑΟΜΑΔΑ: Νεοελληνικὴ φι-
λολογία.—Ξένη φιλολογία.—Χωρὶς γραμματέ-
σημο.

ΕΛΕΓΕΙΑΚΑ ΕΞΑΣΤΙΧΑ

ΣΤΟΝ ΑΓΑΠΗΜΕΝΟ ΜΟΥ
ΤΑΚΗ ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟ

—Προδομένος; καὶ τί; Σὰν ξανάρθει καὶ πάλι
ὁ χειμῶνας σὰν ἔρθει, στοχάσου,
στὸ παράθυρο πλάϊ τὴν ἐρμιὰ σου
καὶ ἂν τὸ βράδι προβάλει,
τί θὰ δεῖ τὸ ξανθὸ σου κεφάλι
στὴ βουβὴ σκοτεινιά σου;

Οὔτ' ἢ στάλα στὸ φύλλο ποὺ πέφτ' ἢ καλὴ μου
μουσικὰ θὰ σοῦ λείει σὰν καὶ πρῶτα
κ' ἢ ἀστραπὴ ποὺ τὸ βλέμμα σου ἴσως
θὰν τὰ πάρω μαζί μου
γιατ' εἶν' ὅλα ἢ φευγάτη ψυχὴ μου
στὴ θλιμμένη τῆς νότα.

—Νικημένος; καὶ τί; Τὸν ξανθὸ σὰ μισέψει
τὸν Ἀπρίλη ξανὰ συλλογήσου,
νὰ δεχτεῖς μιὰν αὐγὴ μοναχὴ σου
καὶ ἂν τὸ ρόδο σαλέψει,
δὲ θὰ βρεῖς τὴ δική μου τὴ σκέψη
στὴν πικριὰ θύμησή σου.

Οὔτε τάνθος σὸν ἥλιο π' ἀνοίει τὴν καρδιά μου
εὐωδιά θὰ σοῦ δώσει νὰ πάρεις
κ' ἢ βραγιά ἢ λαμπρὴ ποὺ λαχτάρης
θὰν τὰ πάρω κοντά μου,
γιατ' εἶν' ὅλα λουλούδια δικά μου,
τὰ λουλούδια ποὺ ἔχαρης.

—Ἐχασμένος; καὶ τί; Τὸ χρυσάφι, ὠμίμενα,
σὰ στρωθεῖ τοῦ χυνόπαρου, στάσου,
μιὰ στιγμὴ μοναχὴ καὶ ἀφουγκράσου
ψιθυρὸ μου κανένα
δὲ θάκούσεις μὲς στ' ἄλλα θλιμμένα
στὴ γαλήνη τοῦ δάσου.

Οὔτ' ἢ θλίψη τ' ὀλόγυμνου δέντρου τριγύρω
θὲ ν' ἀγιάζει τὴν ἔρμη σου κόχη,
καὶ τ' ἀργὸ μουσικὸ πρωτοβόρχι.

συνοδεῖα θὰν τὰ σύρω
τὶ κρατᾶν τοῦ καημοῦ μου τὸ μύρο
στὴν κρυφὴ τους ἀπάχη.

—Λυπημένος; καὶ τί; Σὰ φουσκώσει τ' ἀέρι
τὰ πανιά — ἔγια μόλα, γιὰ λέσα, —
μὴ ζητᾶς τὴ δικιά μου ἀνέσα
στὸ ζεστὸ καλοκαίρι,
μὴ ζητήσεις δικό μου χαμπέρι
στὴν πνοούλα τοῦ μέσα.

Οὔτε πνεῦμα κανένα, πουλί, πεταλούδι,
δὲ θὰ βρεῖς σὰν καὶ τότε περισσο
νὰ κρατᾶ τῆς χαρᾶς μας τὸν ἴσο
σύρμασμένην ὀπώρα, λουλούδι
σὰ χειμῶνα φωτιά θὰν τὰ σβύσω
γιατ' εἶν' ὅλα δικό μου τραγοῦδι.

Γ. ΦΤΕΡΗΣ

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ ΚΙ' Ο Κ. Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Γ'

Ἀπὸ δλους ἴσως τοὺς δημοτικιστὲς μας, ὁ κ. Ταγκόπουλος εἶναι ἐκεῖνος ποὺ ἐπλάτυνε περισσότερο, καὶ ὄχι πὰ στὸ νοῦ του, παρὰ στὴν ψυχὴ του, τὴν ἰδέα τοῦ Δημοτικισμοῦ. Γιὰ τὸν ἰδρυτὴ τοῦ «Νουμά», Δημοτικισμὸς δὲν εἶναι ἀπλῶς Γλῶσσα καὶ Φιλολογία. Εἶναι ἀκόμα ἢ πὺ ἀγνή καὶ ἢ πὺ πλατεῖα Δημοκρατικὴ Ἰδέα. Εἶναι ὁ Σοσιαλισμὸς. Εἶναι ὁ φωτισμὸς, τὸ ἀνάθεμα, ἢ ἐξευγένιση καὶ ἢ ἐπικράτηση τοῦ Λαοῦ. Εἶναι ἀκόμα ἢ μεγάλη, ἢ ἀπόλυτη, ἢ γενικὴ Ἀλήθεια, ποὺ θὰ ρίξη τὴν Ψευτιά, τὴ Μούχλα, τὴν Πρόληψη. Εἶναι ἢ ἀληθινὴ Ἐλευθερία, ποὺ πολεμᾷ κάθε εἶδος Σκλαβιά. Εἶναι ἢ ἀτομικὴ καὶ κοινωνικὴ Πρόοδος, ὁ τέλειος Πολιτισμὸς. Εἶναι τέλος ὁ Λυτρωμὸς, ἢ Σωτηρία τῆς φυλῆς πρῶτα καὶ κατόπιν τῆς ἀνθρωπότη-
τας.

Μιὰ τέτοια ἰδέα, ἔτσι θαυμάσια ἐξυλιγμένη, κατάρφερε μὲ τὸν καιρὸ ὁ κ. Ταγκόπουλος νὰ κλεισθῆ με-
σα του, ξεκινώντας ἀπὸ τὴν ἀπλοῦστατη ἐκείνη

μᾶς καινούργιας Γραμματικῆς: Ὅχι πᾶ ἡ Πα-
τρὶς τῆς Πατριδος, παρὰ ἡ Πατρι-
δα τῆς Πατριδας· ὅχι πᾶ κτίζω πα-
ρὰ χτίζω ὅχι πᾶ τῶ ἀδελφῶ μου,
παρὰ τοῦ ἀδερφοῦ μου. Τυπικό, Φθογ-
γολογία, Συντακτικό, ὅ,τι θὰ φυλάκιζε κάποιον ἄλλο
γιὰ πάντα στους τέσσερους τοίχους τοῦ γραφείου
του, σκλάβο, θῆμα τοῦ οἰκτροτέρου Σχολαστικισμοῦ,
ὁ κ. Ταγκόπουλος τ' ἀγκάλιασε μὲ τὸ νεανικό του ἐν-
θουσιασμό, τὸ ἔκλεισε στὴν ψυχὴ του καὶ τὴν αἰσάν-
θηκε ἐνὰ λαχταρῶ ἀπὸ κάθε εἶδους μεγαλείου. Γιατί,
μαζὶ μὲ τὴ γλώσσα τοῦ Λαοῦ, ἀγκάλιασε τὸ Λαὸ τὸν
ἴδιο, — τὴ Ρωμιοσύνη, τὸν Ἑλληνισμό. Καὶ μ' αὐτὴ
τὴ «Μεγάλῃ Ἰδέᾳ» — τόσο πῶ πλατεῖα ἀπὸ ἐκείνη
ποὺ εἶχε θέσει: σὰν ἀπώτατο ἰδανικό ἢ γενεὰ τῆς Κα-
θαρεύουσας, — ἔζησε ὡς τώρα, ἀπὸ τὴ στιγμή ποὺ
γνώρισε τὸν κόσμον καὶ τὴν ἀλήθειαν του.

Ὅ,τι μπόρεσε, τὸ ἔκαμε γιὰ νὰ τὴν ὑπηρετήσῃ,
νὰ τὴ διαδώσῃ, νὰ τὴν ἀναδείξῃ. Ἰδρυσσε καὶ διατή-
ρησε μὲ κάθε θυσία ἕνα δημοσιογραφικὸ κέντρο, —
γιατί ὁ «Νουμᾶς» δὲν εἶναι ἀπλῶς μιὰ ἡμερηΐα,
παρὰ κ' ἕνας Σύλλογος χωρὶς γραφτὸ καταστατικό,
— ἀνοικτὸ στους δημοτικιστὰς, στους σοσιαλιστὰς,
στοὺς φωτισμένους λειτουργοὺς τῆς Ἐκπαιδεύσεως, σὲ
κάθε νεωτεριστῇ. Κι' ἔγραψε κι ὁ ἴδιος, χρησιμοποιοῦν-
τάς κάθε του ταλέντο, ὀλάκαιρη ὡς τὰ τώρα βιβλι-
οθήκη ἀπὸ δημοσιογραφικὰ καὶ φιλολογικὰ ἔρθηρα,
ποιήματα, διηγήματα, ρομάντσα, χωρὶς νὰ ξεχνοῦμε
καὶ τὰ θαυμαστὰ ἐκεῖνα σατυρικὰ ἐπιγράμματα, —
ὅλα γιὰ τὴν Ἰδέαν. Καὶ σὰ νὰ μὴν τοῦφταναν τόσα,
σκέφτηκε νὰ μεταχειριστῇ καὶ τὸ Θέατρο, νὰνεβάσῃ
στὴ σκηνὴ τὴν Ἰδέαν του, γιὰ νὰ τὴν ἰδῇ ζωντανή ὅ-
σο τὸ δυνατό περισσότερος λαός. Ἔτσι ἔγραψε καὶ
καμμιά δεκαετία θεατρικὰ κομμάτια. Τὰ κομμάτια αὐ-
τὰ τοῦ κ. Ταγκόπουλου εἶναι «Ἰδεοθέατρο» ὅσο κανε-
νὸς ἄλλου Ἑλληνα συγγραφέα. Γιατί καὶ κανένας ἄλ-
λος ἀπὸ τοὺς δραματικούς μας δὲν κατέχειται ὀλάκαι-
ρος ἀπὸ μιὰ ὀρισμένη Ἰδέαν σὰν τὴ «Γλώσσα - Λαός»
τοῦ κ. Ταγκόπουλου, ἢ τοῦλάχιστο, κανένας δὲν ἐπι-
χείρησε νὰ τὴν παραστήσῃ ἔτσι σκόπιμα, ἐπίμονα, με-
θοδικά, μὲ τὰ μέσα ποὺ διαδέχεται τὸ Θέατρο, ὅπως ὁ
συγγραφέας τῆς «Μυριέλλας» καὶ τοῦ «Λυτρωμοῦ».

Αὐτὸ εἶναι γεγονός ὅς ἀναντίρητο. Ἄλλὰ σύμ-
φωνα μὲ τὴ θεωρίαν ποὺ ἀνπτύξαμε σὸ Β' μέρος
αὐτῆς τῆς μελέτης, καμμιά ἀξία δὲν θὰ εἶχε τὸ Θέα-
τρο τοῦ κ. Ταγκόπουλου γιὰ μόνον τὸ λόγο πὼς ἐκφρά-
ζει τὴν Ἰδέαν τῆς ζωῆς του. Ὅστε ἡ ἴδια αὐτὴ Ἰδέαν
θὰ τοῦ ἔδινε θέσιν στὴ φιλολογία, τὴ θεατρικὴ ἢ τὴν
ἄλλη, τὴ στιγμή ποὺ, τὸ κάτω - κάτω, δὲν εἶναι κἀν
δική του. Γιατί δὲν πιστεύω νὰ κανημέται ὁ κ. Ταγκό-
πουλος πὼς ἐπινόησε τὸ Δημοτικισμό! Καὶ μέσα στὴν
Ἰδέαν του, ἔτσι ἀπλωμένη ὅπως τὴν ἔχει, εὐκόλα ξε-
χωρίζεται κανεὶς καὶ Ψυχᾶς καὶ Παλαμᾶ, καὶ Πάλλη,
καὶ Χατζόπουλο, καὶ Καρκαβίτσα, καὶ Ἐρμωνα, καὶ
Σκληρό καὶ πάει λέοντας. Ἀπ' ὅλα πῆρε καὶ τί κζ-
λό ὁ κ. Ταγκόπουλος, γιὰ νὰ καταρτίσῃ καὶ νὰ συμ-
πληρώσῃ τὸ σύστημα τὸ δικό του. Τὸ ζήτημα ὅμως
εἶναι, πὼς κατάφερε νὰ κάμῃ μ' αὐτὰ ἕνα Θέατρο
καὶ πὼς ἀπ' ὅλα τὰ εἶδη ποὺ δοκίμασε, τὸ θεατρικὸ
φαίνεται νὰ εἶναι τὸ πῶ συμφωνοῦ μὲ τὸ εἶδος τοῦ
ταλέντου του. Ἀπόλυτα, γενικά, τὸ δραματικὸ ταλέν-

το τοῦ κ. Ταγκόπουλου μπορεῖ νὰ μὴν εἶναι τόσο
σπουδαῖο, μεγάλο. Εἶναι ὅμως μεγαλύτερο, σταθερότε-
ρο, δραστηριώτερο καὶ ἐξελικτικώτερον
ἀπὸ κάθε ἄλλου ποὺ δοκίμασε στὴν Ἑλλάδα νὰ κάμῃ
προπαγανδιστικὸ «Θέατρο Ἰδεῶν», ἀπὸ κάθε ἄλλου,
ποὺ ἔβαλε κατὰ μέρος τὸ καλλιτεχνικὸ δόγμα «Ἡ Τέ-
χνη γιὰ τὴν Τέχνη». Γι' αὐτὸ εἶπα στὴν ἀρχὴ πὼς
μοῦ φαίνεται καλύτερος ἀπ' ὅλους. Καὶ γι' αὐτὸ νο-
μίζω πὼς, καὶ καλύτερος ἀπ' ὅλους ἂν δὲν εἶναι, πάν-
τα ἔχει τὴ θέσιν του στὴ θεατρικὴ μας
φιλολογία, μὲ τὸ νὰ ἔδωσε κατὰ καλὸ, καινούργιο,
πρωτότυπο.

Πολλὴ - πολλὴ σωστὴ καὶ συμφωνότατη ἄλλως τε μὲ
τὴν ἀρχὴ μας, ἡ παρατήρηση ποὺ κάνει ἕνα κρι-
τικό του γράμμα πρὸς τὸ συγγραφέα, ὁ κ. Ψυχᾶρης:
«Γὰ πρόσωπά σου εἶναι ἰδέες. Μὴ στίς ἰδέες
αὐτὲς ἔδωσες σάρκα, ἔδωσες ψυχὴ. Τάκαμες (πρόσω-
πα) συμβολικὰ καὶ ζωντανά. Φέρνουνται ἀπαράλληλα
ὅπως σκέφτονται» (*). Καὶ τὸ μεγάλο αὐτὸ προτέ-
ρημα τοῦ ἰδεολόγου - δραματικοῦ ὁ κ. Ψυχᾶρης τὸ
ξεχωρίζει ἀκόμα ἀπὸ τοὺς «ζωντανούς καὶ Πεδαιμέ-
νους», ὅπου, μὰ τὴν ἀλήθειαν, φαίνεται λιγώτερο, για-
τί, ἀπὸ δραματικὴ ἀποψη, εἶναι τὸ πῶ ἀδύνατο ἔργο
τοῦ κ. Ταγκόπουλου, μιὰ ἀπλὴ πρώτη δοκιμὴ. Ἡ ἰδέαν
τοῦ δέβαια φαντάζει σωστὴ καὶ ἕμορφη: νὰ φήσουμε
πᾶ τοὺς παλιούς, τοὺς πεθαμένους... Παρθενώνες,
νὰ γλυτώσουμε ἀπ' τὴν π ρ ο γ ο ν ο π λ η ξ ι α καὶ
νὰ ζήσουμε σὰν ἄνθρωποι ζωντανοί, καινούργιοι, μὲ
σκοπὸ νὰ χτίσουμε ἕναν καινούργιον Παρθενώνα. Μὰ
τὴν ἰδέαν αὐτὴν, περισσότερο ἀπ' ὅλα τὰ πρόσωπα τοῦ
ἔργου, καὶ ἀπὸ τὸ Λάμπρο ποὺ τὴν κηρύττει, καὶ ἀπὸ
τὴν Ἐλενίτσα ποὺ τὴν καταλαβαίνει, καὶ ἀπὸ τὴ Χάρη
ποὺ εἶναι, θάλεγε, μισὴ καὶ μισὴ, παλαίβοντας ἀνί-
μεσα σὲ ζωντανούς καὶ πεθαμένους, θὰ τὴν ἐνσάρκω-
νε τελιώτερα ἕνα πρόσωπο, τοῦ ἔν παρομοίως ἐστὶ
στὴ σκηνὴ, ἕνας ἄνθρωπος ποὺ δὲ ζῇ πᾶ ὅταν γίνε-
ται τὸ δράμα: ὁ παπποῦς τοῦ Λάμπρου, ὁ ἀγωνιστῆς
τοῦ 21, ἐκεῖνος, ποὺ μὲ τὸ Φαβιέρο, χρησιμοποίησε
τὴν Ἀκρόπολη σὰν ταμπόρι λευτεριάς καὶ ποὺ δὲγ
ἤθελε πᾶ νὰ τὴ βλέπῃ, ἄμα γκρέμισαν τὸ βενετιάνο
πύργον, γιὰ νὰ φαίνεται μόνον ὁ Παρθενώνας. Ναι,
μὲ ἦρωα αὐτὸν τὸν παπποῦ, ἡ ἰδέαν τοῦ συγγραφέα
θὰ γινόταν ἄνθρωπος, θὰ γινόταν δράμα. Τὰ δρῶντα
του πρόσωπα τὴν ἀφίνουν τώρα πίσω. Ἔτσι οἱ «ζων-
τανοὶ καὶ Πεδαιμένοι» εἶν' ἕνα ἔργο ἀδύνατο, ὅχι μόνον
χωρὶς πλοκή, ἀλλὰ καὶ χωρὶς ζωηρὴ ψυχικὴ δρά-
ση. Τὸ μόνον του ἴσως ἀληθινὰ πετυχημένο, εἶναι τὸ
σύμβολο τῆς γάστρας μὲ τὰ κίτρινα τριαντάφυλλα
τῆς Χάρης, ποὺ παίζει τόσο ρόλο. Κι' ἕνα ἀληθινὸ
εἶδημα: ἡ ἐπιστροφή τῶν ἐμνησιασυνάδων, στὴν
καλιώτερη ὥρα, ἀπὸ τὸ μνημόσυνο τοῦ ἦρωα Μελά.

* * *

Μὰ τὸ ταλέντο τοῦ συγγραφέα, ποὺ εἶναι νάνθρω-
ποποιῆ τις ἰδέες του, φαίνεται πᾶ καθαρά στίς «Ἀ-
λυσίδες». Ὁ λόγος ἐδῶ εἶναι γιὰ τὴν Ἀλήθειαν, τὴν
ἀπόλυτην, τὴ μία, τὴν ἀσυμβίβαστη καὶ τὴν ἀδιάλλα-
χτην, ποὺ πρέπει νὰχοῦμε μέσα μας καὶ νὰ λέμε στὸν
κόσμον, συντριβοντας ὅλες τις ἀλυσίδες — τί δὲ.

(*) Δ. Π. Ταγκόπουλου δράματα, Τόμος Α', Πρόλογος,
σελ. 4-5.

σκολο! — πού μᾶς δένουν μὲ τὴν ψευτιά. Κι ὅλα σχεδὸν τὰ πρόσωπα αὐτοῦ τοῦ ἔργου, ἂν καὶ τὸ καθένα πλάστηκε γιὰ μιὰν ἰδέα, εἶναι τόσο ἀληθινά, τόσο ζωντανά, ὥστε φαίνονται πηχμένα ἀπὸ εὐθείας ἀπὸ τῆ ζωῆ, χωρὶς ἄλλο σκολο ἀπὸ τὴν ἀπλή ἀπεκρίση τῆς. Κι αὐτὴ ἀκόμα ἡ ἰδανικὴ Ἀστρούλα, πού ἀντιπροσωπεύει τὴν ἀπόλυτη Ἀλήθεια, μοιάζει μὲ κομποσα κορίτσια τῆς ἐποχῆς μας, πού, σὲ τρυφερὴ τουλάχιστο ἡλικία, ἔχουν τέτοιες ρωσποιαστικὲς ἰδέες, γιὰτὶ παίρνουν τοὺς μετρητοὺς τὰ ὠραία λόγια, κι ἀφίνονται ὀλόψυχα στὴν ἐπίδραση τῶν ἰδεολόγων πού γνωρίζουν ἢ διαβάζουν, καὶ κατανοοῦν κάποτε πῶς φαντατικά κι ἀπὸ τοὺς δασκάλους τους.

Ἀκόμα πῶς ἀληθινός, πῶς ἀνθρώπινος ἀπὸ τὴν Ἀστρούλα, εἶναι ὁ Στρατός, ὁ νέος βουλευτής, ὁ κήρυκας τῆς Ἀλήθειας, ὁ δασκάλος τῆς Ἀστρούλας, ὁ σκλαβωμένος ὅμως ἀπὸ τὶς ἀλυσιδεσ τῆς Ρωξάνης, πού εἶναι ἡ ἐνσαρκωμένη Ψευτιά, ὅπως, σὲ μικρότερο βαθμό, ὁ ἄντρας τῆς κ' οἱ γονεὶς τῆς Ἀστρούλας. Τὸ μόνο ἴσως πού κάνει νὰ φαίνεται ἀπίθανο αὐτὸ τὸ δράμα, εἶναι κάποια παραμέληση στὴ μελέτη, νὰ πούμε, τοῦ περιβάλλοντος. Σχετίζονται μεταξύ τους στενά κάποια πρόσωπα, πού στὴν κοινωνία δὲν τὰ βλέπουμε συνήθως ἔτσι σχετιζόμενα. Ὁ κ. Καλόκαρδος π. χ. πού ὑποθέτουμε πῶς εἶναι ἕνας τρανὸς Ἀττικάρχης, — ἀφοῦ μὲ τὸ συνδικασμὸ τοῦ ἔγῃκε κι ὁ Στρατός, — δὲ θὰ πῆγαινε μὲ τὴν οἰκειότητα, καὶ μὲ τὴν κυρία του μάλιστα, σὲ σπίτι τοῦ φτωχοῦ Στρατιῆ. Ἐπειτα κ' ἡ γλώσσα πού μεταχειρίζονται ὅλ' αὐτὰ τὰ διαφορετικὰ πρόσωπα, εἶναι ἀτάξιαστη, γιὰτὶ εἶναι πάντα ἡ ἴδια. Καλὰ ἡ Ἀστρούλα, πού διαβάζει κι ἀποστηθίζει Πυλαμά: μὰ δὲν μπορῶ νὰ φαντασθῶ καὶ μιὰ κυρία Ρωξάνη, Ἀττικάρχαινα, νὰ λέη «δὲ μὲ κόφτει», «φιλόλογα» κ' ἕνα σωρὸ τέτοια. Εἶναι τὸ ἐλάττωμα πού δείχνει τόσο ἀπίθανο καὶ τὰ δράματα τοῦ Καμπύση. Μὰ καὶ γενικά μού φαίνεται, πῶς ὅπου παρουσιάζεται καὶ μιλιᾷ αὐτὴ ἡ Ρωξάνη, ἔξω ἀπὸ τὸ φυσικὸ τῆς περιβάλλοντος καὶ ἀπὸ τὴ φυσικὴ του γλώσσα, τὰ κάνει θάλασσα.

Μολοντοῦτο, τὸ δράμα εἶναι πολὺ καλὰ οικονομημένο, παρουσιάζει ἀληθινὰ δραματικὲς σκηνές, — κι ὅς μὴν εἶναι τόσο συνταραχτικὲς, — ἔχει πολὺ καλλιτεχνικὰ φινάλε, ἔς ὅσες τὶς πράξεις, πού θυμίζουσι τὸ καλύτερο Ρωσσοικὸ Θέατρο, καὶ μπορεῖ κανεὶς νὰ πῆ, πῶς τὸ φινάλε τῆς τρίτης, ἢ καλύτερα, ὅλη ἐκείνη ἡ σκηνὴ μεταξύ Ρωξάνης καὶ Ἀστρούλας, πού τελειώνει μὲ τὴν πρόφορη ἐκρηξὴ τῆς δευτέρας καὶ μὲ τὸ μπάτισσο πού δίνει στὴν πρώτη, μὰ σὲ τέτοια στιγμή, σοφὰ προετοιμασμένη, ψυχολογικώτατα, ὥστε νὰ πιστευθῇ ἀπὸ τοὺς ἄλλους, — ἐκτός βέβαια ἀπὸ τὸ Στρατό, — πῶς τρελλάθηκε ἄξαφνα, αὐτό, λέω, τὸ φινάλε, εἶναι ἀπὸ τὰ πῶς ὁμορφα τοῦ θεάτρου μας.

Τὸ σχέδιο τῆς μικρῆς αὐτῆς μελέτης, δὲ σηκώνει πλατύτερη ἀνάλυση. Ἀλλὰ δὲν μπορῶ νὰ μὴν παραθέσω ἐδῶ μερικὰ διαλεχτὰ κομμάτια ἀπὸ τὶς «Ἀλυσιδεσ», γιὰ νὰ δείξω ἀκόμα πόσο καλοκαμωμένο, καλογραμμένο εἶναι αὐτὸ τὸ Θέατρο, καὶ τί ἔξυπνα, ἀπρόσπαιτα, ὁμορφα καὶ πάντα ψυχολογικὰ πράγματα παρουσιάζει ὁ διάλογός του. Ἐδῶ, π.χ., μιλεῖ ὁ Στρα-

τός μὲ τὴν Ἀστρούλα, πού στὸν ἐκλογικὸ του λόγο εἶχε προστέσει ἕνα δικὸ τῆς παράγραφο :

Σ.— Ἐπίες τῆς κυρίας Ρωξάνης πῶς εἶναι δικὰ σου τὰ λόγια ἐκεῖνα, πού κάμανε ἄνω-κάτω τὸν ἄντρα τῆς καὶ τοὺς συντρόφους του;

Α.— Ὅχι.

Σ.— Ἐπρεπε νὰ τῆς τὸ πείς.

Α.— Πῶς νὰν τῆς τὸ πῶ, ἀφοῦ δὲν εἶναι δικὰ μου;

Σ. (ἀπορώντας).— Δὲν εἶναι δικὰ σου;

Α.— Ὅχι. Δὲν εἶναι δικὰ μου. Δικὰ σας εἶναι κι αὐτὰ ὅπως εἶναι δικὰ σας κάθε σκέψη καὶ κάθε λογισμὸς μου... Σεῖς μὲ μάθαιτε ἔτσι νὰ σκέφτομαι κ' ἔτσι νὰ μιλῶ. Κι ἂν εἶπα κάτι, τὴ στιγμή πού ὑπαγόρευα τὸ λόγο σας στὸν πατέρα μου (*), τὸ κάτι αὐτὸ δὲν τῶβγαλα ἀπὸ μέσα μου, δικὸ μου δὲν ἦταν, δὲν τὸ ἀναγνωρίζω γιὰ δικὸ μου. Ἦρθε μανάχο του, κ' ἦρθε ἔτσι σὰ συνέχεια ἀπὸ τὰ παραπάνω λόγια σας, πού μὲ εἶχανε μεθήσει, καὶ μιλοῦσα ἀσυνείδητα, θαρρώντας πῶς δὲ ἔλεγα, τῶβλεπα γραμμένο σὲ χαρτί.

Καὶ τοῦτο, ἀπὸ τὴν τελευταία σκηνὴ μεταξύ Ρωξάνης καὶ Ἀστρούλας :

Ρ.— Χά, χά, χά... Ὅρια δὲν ἔχει ἡ ζούλια σου!... Σὲ παραφέρνει καὶ δὲν ξαίρεις τί λές... Νόστιμ' εἶσαι!

Α.— Μὴ φοβάστε, καὶ δέκα ἀκόμα σὰν καὶ λόγου σας νάγαπούσε (ὁ Στρατός), δὲ θὰ ζούλεβα. Γιὰτὶ σεῖς ἀγαπούσατε τὸ κορμί, καὶ γὼ τὴν ψυχὴ, τὸ χαρακτήρα του. Ἀγαπούσα κείνο τὸ κάτι, τὸ ὀλωσδιόλου πνευματικὸ, πού ὄνομα δὲν ἔχει καὶ πού σεῖς δὲν τὸ βλέπετε. Κ' ἔπαψα νὰ τὸν ἀγαπῶ, ὄχι γιὰτὶ σκοτιζόμουνα πού ἀγαπούσε σὰς, ἀλλὰ γιὰτὶ ἔπαψε νάγαπάει τὸν ἑαυτό του, ἔπαψε νὰ τὸν σέβεται... Βλέπετε λοιπὸν πῶς δὲν ἀγαπούσαμε τὸ ἴδιο πράμα, πῶς εἶναι ἀδύνατο νάγαπήσουμε μεις οἱ δυὸ τὸ ἴδιο πράμα, ὥστε κ' ἡ ζούλια ἀδύνατη!

*Ἀς σημειωθοῦν τέλος καὶ τὰ χριτωμένα αὐτὰ λόγια τῆς γριᾶς Στρατιδαίνας σὲ Στρατό, τὴν πρώτη φορὰ πού πῆγε σὲ σπίτι τῆς σὰ βουλευτῆς :

Σ.— Ὁ Στρατιδης πάει νὰ μουραδεῖ ἀπὸ τὴ χαρὰ του... Μὰ καὶ γὼ... Ὁ καημένος ὁ Κωστής μας πιά, μὴν τὰ ρωτᾷτε! Προχτὲς θράδι μᾶς ἦρθε μεθημένος... Μόλις βεβαίωθηκε πῶς θῆγῃκατε πρῶτος βουλευτῆς, τῶστρωσε στὴ μίρα μὲ τοὺς φίλους κ' ἔγινε στουπί... Ἄ, ἔχει χρυσὴ καρδιά ὁ Κωστής μου!... Καὶ σὰς ἀγαπάει... σὰς σέβεται σὰ δεῦτερο πατέρα του!

Αὐτὸ τὸ χιοῦμο, τὸ ἐντελῶς ρωμαϊκο, πολὺ συχνὰ τὸ θρίσκει κανένας σὲ Θέατρο τοῦ κ. Ταγκόπουλου. Εἶναι καὶ ὅπου οἱ ζωγραφιῆς του γίνονται καρ-

(*) Ὁ πατέρας τῆς Ἀστρούλας ἔκανε τὸν ἀντιγραφία τοῦ Στρατοῦ.

κατούρα, χωρίς όμως να παύουν να είναι αληθινές, ψυχολογημένες, κάπου - κάπου μάλιστα και περισσό-
τερο από τις σοβαρές. Γενικά, η σάτυρα παίζει μεγί-
λο ρόλο ς αυτό το θέατρο.

Ο πρώτος τόμος, που έχουμε σήμερα υπ' όψει μας, τελειώνει μ' ένα δραματικό μονόπρακτο, το περίφημο «Στην Οξέωπορτα». Σ αυτό το έργο, το ταλέντο του ιδεολόγου δραματικού ξεπετιέται τόσο άπότημα, που καιταντά εκπληκτικό. Γιατί άδυσσο χωρίζει τοίς «Ζωντανούς και Πεθαμένους», σά δράμα, από το «Στην Οξέωπορτα». Αυτό, θυμούμαι, σάν εδ' είδα στο θέατρο, μ' έκαμε νάλλάξω την ιδέα που είχα, πως ο κ. Ταγκόπουλος δεν είναι δραματικός, και να προσέξω καλύτερα τις πράξεις του δοκιμής και να περιμένω τη συνέχεια μ' έλπίδες, που δέ βγήκαν ψεύτικες ποτέ. Μά το «Στην Οξέωπορτα» είναι πιά δράμα με τὰ όλα του. Η δράση του κρύβει όλωσδιόλου τόν ιδεολόγο, που έτοι όμως κρυμμένος, έπηρεάξει καλύτερα, γιατί πρώτα - πρώτα συγκινεί. Νομίζει κανένας πως χωρίς να θέλη, έκαμε ένα έργο με φόντο σοσιαλιστικό. Άλλά πόσο σκόπιμα διάλεξε το θέμα, έπλασε τὰ πρόσωπα και τους έβαλε στο στόμα τους τὰ λόγια! Η Λίνα, η άτιμασμένη κι άπαρατημένη από τόν πλούσιο τόν άτιμο, που νομίζει πως με τους παράδες του μπορεί να τάγοράση η να τὰ σιπάση όλα, η Λίνα αυτή είναι μιὰ τραγική ήρωίδα όλωσώντανη, σπαρταριστή. Κι άντικρύ της έν' άλλο πρόσωπο πολυσύνθετο, σάν το χορό της αρχαίας τραγωδίας, — ο κόσμος, το πλήθος, ο λαός, που τόν άντιπροσωπεύει θαυμάσια ο παπλωματάς Στάμος κι' οι άλλοι μαζί του θαμώνες του λαϊκού καφενείου.

Άυστηρώς, το τέλειο αυτό δράμα, έχει μιὰ έλλειψη που το ζημιώνει σημαντικά: Η σκηνηκή του οικονομία είναι τόσο άνοικονόμητη, που θάταν άδύνατο να παιχτή κι από τους καλύτερους ήθοποιούς, χωρίς χάσματα, και, έδω κι' εκεί, χωρίς γέλια που να ξεφεύγουν σ' άταιρίαστη στιγμή. Μά κι' η έλλειψη αυτή, έξωτερική όλωσδιόλου, δεν έχει καμμιά σχέση με την ουσία. Κι όχι μόνο γι αυτό τη συγχωρεί κανείς στο συγγραφέα, παρ' άκόμα και γιατί ήταν έξαιρετικά δύσκολο να οικονομηθή τέτοια δράση, με τέτοια πρόσωπα και με τέτοιες σχέσεις μεταξύ τους, εκεί στη μέση του δρόμου, ανάμεσα σε μιὰ ξέωπορτα ένός άρχοντικού και ς ένα λαϊκό καφενείο.

Στά κατοπινά του έργα, ο κ. Ταγκόπουλος, μπόρεσε να ξετυλίξη καλύτερα και την Ιδέα του και την Τέχνη του. Άλλά η μικρή αυτή μελέτη πρέπει να σταματήσει ως έδω. Γιατί δέ θά προσθέταμε με τη συνέχεια, παρ' άποδείξεις στο γενικό χαρακτηρισμό, που θάταν ίσως περιττές. Έπειτα, τὰ νεώτερα έργα του κ. Ταγκόπουλου, — ο «Άρχισυντάχτης», η «Μυριάλλας» κτλ. — θάξίξε να έξετασθούν ένα - ένα, πλατειά, χωριστά. Κι αυτό, που μπορεί να το κάμουμε μ' άλλη εύκαιρία, δεν ήταν σήμερα ο σκοπός μας.

ΓΡ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Όσο ένα έθνος δέ μόρφωσε τη γλώσσα του,
δέν μπορεί να μορφώσει ούτε τη συνείδησή του.

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΘΥΣΙΑΣΜΕΝΗ,,

I

«Όπου τάφοι, εκεί κι Άνάσταση»
Νίκας

Στην ψυχή μας και φως και σκοτάδι.
Τί τρομάξεις τη γύρω ζωή σου;
Ρήξ' το σώμα στο στόμα του Άδη....
Μένει πάντα παρθένα η ψυχή σου.

Μιά του κόσμου ζωή, μιὰ δική μας....
Τη δική μας ζωή ποιάς άγγίζει;
Έκει μέσα — χαρά και ζωή μας! —
Το λουλουδι του όνειρου άνθίζει.

Πρός τη νέα ζωή σου — ώϊμένα! —
Μη βαδίζεις σκυρτή και θλιμμένη.
Ό βωμός της Θυσίας, για σένα
της Άγάπης ναός άς σου γένει.

Βασ. Κήπος, 3.12.2)

ΙΕΙΟΝΑΣ

ΣΤΟ ΜΟΥΣΙΚΟ II.....

Χωρίς έσένα, σύντροφε άγαπημένε! δέ θάνοιωθα τη ζωή. Μ' έχεις κλωσίσει στην ψυχή σου, μ' έχεις θηλάσει με τόν πόνο, μ' έχεις εύλογήσει με μιὰ θεία έλπίδα.

Η διανοητική σου ένιωθε το Άληθινό και το Όραίο ψηλά κάθε έφήμερης πραγματικότητας.

Η Πίστη σου διάβαινε τὰ όρη. Ό Ένθουσιασμός σου φάνταζε σάν άχτίνες. Η Άγάπη σου δημιουργούσε ψυχές.

Είταν μοιραίο.... χτές. Με μαύρα φτερά ο Χάροντας σε πέταξε στο Άγνωστο. Μά κι αν το βλέμμα μου δέ σε φτάνει, σ' έχω πάντα κοντά μου. Λεφτερωμένος από τὰ γήινα δεσμά, από το μαστό του θείου φωτός, που πίνεις, δέν έλαμψε νάκολουθάς τη ζωή μου, κ' έχω νιώσει την πνοή σου βαθειά οδηγήτρα στη ζωή μου.

Άν κάτι πρέπει να ξεχωρίσει στο είναι μου, θέλω νάναι η ζωή μου, τεκμήριο μιās πίστης κατακτημένης. Σάν ένα Έλευσίνειο πυρσό κοσμημένο μ' άστερωτό νάρκισσο και κυπαρίσσια, την άφιερώνω στην Ψυχή Κείνου, που μ' όδήγησε στην έννοια της ζωής, στο γυκό γλυκοχάραμα του Αιώνιου.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΤΕΡΝΕΣ ΑΝΑΛΑΜΠΕΣ

Σε μιὰ πλημμύρα όλόχρονη φωτός λουομένη η πλάση,
και σεις γιατί τριαντάφυλλα, νάνθηστε στερνά;
μη να ξεχάσω τόν σκίηρο χεϊμώνα που θά φτύση
και να χαρώ μιās άνοιξης τόν έρχομό ξανά;

Μάταια! στερνές άναλαμπές δέ με γελάτε έμένα.
Το πρωτοβρόχι έσκόρπισε τη θλίψη μιὰ βραδιά:
μου το μηνέν της Λείνας μου τὰ φύλλα τὰ πεσμένα.
μου το μηνέν οι έσφυλλες έλπίδες στην καρδιά....

ΦΟΙΒΟΣ ΛΑΡΑΣ

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΒΑΤΟ

Ίδρυτής και Διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Έκδοτής και Διαχειριστής: ΧΡ. ΓΑΝΙΑΡΗΣ & ΣΙΑ

Τεχνικοί συντάχτες: ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ, ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ, Γ. ΦΤΕΡΗΣ, ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΟΣ Α. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Όσα γράμματα ενδιαφέρουν τη Διαχείριση πρέπει να διευθύνονται:

Χ. ΓΑΝΙΑΡΗΝ & ΣΙΑν Σοφοκλήους 3, ΠΕΤΡΗΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ: Γιά την Ελλάδα	δρ. 20	τό χρόνο.
	> 10	το εξάμηνο.
	> 5	τό τρίμηνο.
Γιά την Αγγλία και Αίγυπτο	£ 1	τό χρόνο
	£ 0,10	τό εξάμηνο
Γιά την Αμερική	\$ 5	τό χρόνο
	\$ 3	τό εξάμηνο

Και γιά τα άλλα μέρη ανάλογα

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΜΙΑ φορά, — μās γράφει ο σοφός συνεργάτης μας ΑΙΣΩΠΟΣ, — οι γαιδάροι σηκωθήσανε στο πόδι ζητώντας, σώνει και καλά, νάλλάξουνε σαμαρά. Κάνανε λοπόν, οι άμναλοι, διαδήλωση και ζητούσανε με γκαρίσματα και κλωτσιές καινούργιο σαμαρά:

— Δέν τονέ θέλουμε! Κάτω... Κάτω... θέλουμε καινούργιο σαμαρά!...

Ένας γερογάδαρος, πούχε κάπια πείρα από τέτοια, τούς σταμάτησε:

— Γιά σταθήτε, βρε παιδιά! Τί πάτε να κάνετε; Θα μās βγει σε κακό αυτό που ζητάτε, κι ακούστε με. Θα με θυμηθήτε μιά μέρα. Ο σημερινός ο σαματάς, τά ξαίρει πια τά μέτρα μας και μās τά κάνει τά σαμάρια, έτσι που να ταιριάζουνε στη ράχη μας και να μη μās κόβουν. Αν έρθει όμως καινούργιος, άλλινό μās! Όσο νάν τά μάθει τά μέτρα μας, θα μās κοψομεσιάσει!

Πού νάν ταικούσουνε όμως οι γαιδάροι τέτια σενετá λόγια!

! — Κάτω ο γέρος! άρχισανε να γκαρίζουν. Κάτω ο προδότης... ο πουλημένος! Θέλουμε καινούργιο σαμαρά έμεις κι άς υποφέρουμε τά πάνδεινα...

Κι άποχτήσανε καινούργιο σαμαρά, και πάθανε ό,τι τούς προείπε ο γερογάδαρος. Κι άμα, μετανιωμένοι γι' αυτό που κάνανε, ζητήσανε νάλλάξουνε και

τό δεύτερο, τον καινούργιο σαμαρά, οι άνθρωποι τούς στρώσανε στο ξύλο.

— Παλιογαδάροι, τούς είπαν, την έγνωια σας θάχουμε κάθε ώρα και στιγμή;

ΘΗΣΑΥΡΟΣ, κυριολεκτικά, είναι τό βιβλίό που θά μās χαρίσει σε λίγες μέρες τό «Αθηναϊκό Βιβλιοπωλείο». Τυπώνοντας τό ανέκδοτο χειρόγραφο του Άντρέα Ασκαράτου: «ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ», προσφέρει σε όλους τούς Έλληνες, μικρούς και μεγάλους, ένα σύντροφο, έναν οδηγητή, έναν κοινωνικό δάσκαλο. Οι «Στοχασμοί» του Ασκαράτου είναι βιβλίό που έφυθάλλεται να διαβαστεί απ' όλους, είναι ανάγκη να διαβαστεί. Είναι από τά λίγα βιβλία που μορφώνουνε χαρακτήρα. Νά, και δυο τρεις στοχασμοί γιά δείγμα:

«Φυλάξου από κείνον που περπατεί κυττώντας όπισω του. Έκείνος είναι μηχανή αυτοκίνητη και πρέπει να φυλάττεσαι από αυτόν σαν από άτιμάμαξα.

«Δέν είμαι εγώ που αγαπώ και θέλω τό ελάττωμά μου. Τό ελάττωμά μου είναι που αγαπώ και θέλει έμέ. Έγώ μόνον σέρνομαι απ' αυτό. Άλλοίμονο, είμαι παιγνιό του!

«Έθνος μου είναι ή τάξη εκείνη των ανθρώπων, οι όποιοι αισθάνονται σαν έμέ, και διάγουν σαν έμέ. Και πατρίδα μου είναι ο τόπος εκείνος, όπου οι τοιοῦτοι άνθρωποι έχτιμοῦνται.

«Όταν ένας πολιτικός χάριτης άρχίσει να γίνεται μπόδιο στην εϋημερία της κοινωνίας, ο χάριτης εκείνος δέν πρέπει πλέον να έχη άλλην αξίαν, παρά εκείνη όπου ήθελε δώσει ο μπακάλης γιά να τον πάρη.

«Τή δημόσια γνώμη την έχτιμώ πολύ, όταν νομίζω να έχη δίκιο. Όταν νομίζω να έχη άδικο, δέν την ψηφώ διόλου, ως να μην ύπηρε.

«Οι λέγοντες την λειτουργίαν, είναι ιερείς των ανθρώπων. Οι λέγοντες την αλήθειαν, είναι ιερείς του Θεού.

«Μιά πατρίδα που στέλνει τά παιδιά της στο μακελειό του πολέμου γιά ναποχτήση έχταση, είναι μιá μάνα που τρώει τά παιδιά της γιά να παχύνη.

ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗ ΖΩΗ

ΚΑΝΟΝΙΑ

ΤΟΥ Π. ΣΛΑΒΕΪΚΩΦ

Η σύγχρονη Βουλγαρική λογοτεχνία είναι ολότελα άγνωστη στην Ελλάδα. Κι όμως υπάρχουν σ' αυτήν αληθινά διαμάντια, που θα τιμούσαν το μεταφραστή που θα δίδει στο Ελληνικό κοινό. Μερικά ονόματα της σύγχρονης Βουλγαρικής Τέχνης θα μπορούσαν να σταθούν πλάι στους μεγαλύτερους ίσως συγγραφείς της ευρωπαϊκής φιλολογίας. Ένα απ' αυτά είναι και το άγαπητό μου φίλου, και του καλύτερου ίσως από τους πιο νέους ζωγράφους της Βουλγαρικής ζωής, Π. Σλαβέκωφ. Νεώτατος, γιός εκατομμυριούχου μεγαλοκτηματία, που τον περισσότερο καιρό του τον περνά στο Μόναχο, περιζήτητος στα άριστοκρατικά σαλόνια και στις λέσχες, όταν βρίσκεται στη Σόφια, λιγολόγος και γλυκομίλητος, θερμός υπερασπιστής της σοσιαλιστικής ιδεολογίας, είναι για τους Βουλγάρους, τι ο Γκόρκυ για τη Ρωσία. Από όσα δημοσίευσε ως τώρα, ή σειρά των διηγημάτων του «Ως το Μεγάλο Φως» και των «Πολεμικών» του, είναι αρκετά και αληθινά άριστουργήματα. Των «Πολεμικών» του έγιναν, σε διάστημα τριών μηνών, δέκα εκδόσεις. Από τη σειρά αυτή είναι και το παρακάτω διήγημα, καθώς και όλα όσα δημοσιεύω στο «Ρξοσπάστη», θέλοντας να δώσω μια μικρή ιδέα της Βουλγαρικής Ζωής και Τέχνης τον Ελληνικό Λαό.

Θ. Λ.

Το χιόνι πέφτει πυκνό τρεις μέρες, ακατάπαυτα. Οί δρόμοι έχουν κλείσει. Κι όμως, ή Αυστριακή πυροβολαρχία, πρέπει να φτάσει στην κορφή του Καϊμάκ Τσαλάν, που κινυνεύει από στιγμή σε στιγμή να πέσει στα χέρια των Σέρβων. Κάτι τραυματίες που περνούν, μάς λένε πως μόλις βαστιέται όκωμα ό μεγάλος θράχος, το «Μπορίσοβ Μπαρέγκ». "Όλοι σκεδόν οι αξιωματικοί έχουν σκοτωθεί. Ο συνταγματάρχης του 11ου συντάγματος Σίσκοφ, μαζί με τον υπασπιστή του — κάποιον ταγματάρχη — και τους τρεις γραφιάδες του, σκοτώθηκε μέσα στο άμπρι του από μια γροινάδα. Οί άντρες, όσοι μείνανε, άλλοι παραδόθηκαν στους Σέρβους, άλλοι τόνεσαν για την παλιά Βουλγαρία, και οι πιο κουτοί, — κι αυτοί είντουσαν όλοι οι δύστυχοι χωριάτες, — μείνανε και σφάζόντουσαν, για να μην πέσει ή «ιερή» σημαία του συντάγματος στα «έβηλα» έχθρικά χέρια...

Ο διοικητής της πυροβολαρχίας, ένας Πολωνός λοχαγός, με φωνάζει και του δίνω τα νέα που μαθαίνω από τους τραυματίες. Μου απαντάει πως δε θα περιμένει εκεί, και πως είναι ανάγκη να φύγουμε έξω κι αν χιλιάει ό κόσμος από το χιόνι. Κάνει μερικους γύρους νευρικά μέσα στη σκηνή του, κοιτάζει σ' ένα καθρέφτη πουχει στημένο πάνω στο τραπέζι του

— σά να εΐτανε μπουντουά κυρίας, — και δίνει διαταγές να ξεκινήσουμε.

Με κρατά κοντά του, — αφού άλλωστε είμαι κι ο διερμηνέας, και από τώρα αρχίζουν οι ύπηρεσίες μου. Καθαλιζέουμε κάτι νε άλογα και τραβάμε μπρος. Η πυροβολαρχία ακολουθεί κατόπι μας, μέσα στα χιονισμένα βουνά, που οι κορφές τους δε φαίνονται από την ομίχλη και το χιόνι, ή παρελαση των καβαλάρηδων αξιωματικών και υπαξιωματικών με τα πλιτικά τους που φέρουνε μεταλλινές εικόνες του Φρυγκισκου Ιωσήφ, του Πάπα, και των άγιων, και με τα κόκκινα, κίτρινα και πράσινα κορδόνια πόχουνε πάνω, εΐτανε σάν κάτι φαντασμαγορικό. Οί αξιωματικοί φορούσαν όλοι μπότες λουστρινένιες, άσπρα γάντια, είντουσαν φρεσκοξυρισμένοι, σά να πήγαιναν σε μάλο....

Τάλογά μας σκοντάφτουνε κάθε δυό βήματα. Πεζεύουμε για να μπορέσουμε να προχωρήσουμε. Γά καρούλια των κανονιών γεμίζουν με λάσπες και είναι αδύνατο να κουνηθούν. Εύτυχώς το χιόνι σταματά για λίγο, κ' έτσι προχωρούμε σιγά σιγά. Ο Πολωνός αξιωματικός ξεχνά πως είμαι απλός στρατιώτης, διερμηνέας του, κι αρχινάει να μου ξιστορεί διάφορα έπεισοδια για τις γυναίκες της Βουδαπέστης και της Πράγας. "Αδελά ή κουβέντα μας γυρνά στην τέχνη, και στην ποίηση, κ' ενώ τα Σερβικά κανόνια μουγγρίζουν άγρια κι απειλητικά γύρω μας, ό βαρώνος — όπως μου λέει πως είναι — απαγγέλλει κάτι στίχους του Αέναου...

Σαφνικά σταματάμε. Τα κανόνια δεν προχωρούνε πιά. Ο δρόμος είναι στενός και δεν τα χωρεί. Οί στρατιώτες λύνουν τα μουλάρια τινάζοντας με τα φτυάρια το χιόνι, σπρώχουν με τα ξυλιασμένα χέρια τους τα κανόνια, που άπάνω τους έχουνε πιάσει κρούσταλλα. Περνούν έτσι με το σιγαλό ανέβασμα πώτερες από τρεις ώρες. Η χιονιά ξαναρχίζει. Το κρύο είναι φριχτό. Χτυπάμε τα πόδια μας για να ζεσταθούμε. Προσπαθώ να μιλήσω, αλλά δεν μπορώ. Έχω παγώσει αλάκερος. Ο λοχαγός μου δίνει λίγο κονιάκ, ξανάρχομαι στα σύγκαλά μου, και ξαναρχίζουμε την πορεία....

Βρισκόμαστε κοντά στη Παπαντία, μια κορφή που απέχει δυό ώρες από το Καϊμάκ Τσαλάν. Κάποιος Βούλγαρος διαγγέλλας κατεβαίνει προς συνάντησή μας καθάλλα. Μας πλησιάζει και μάς λέει πως πρέπει να μείνουμε κει για να σταματήσουμε την προέλαση των Σέρβων, γιατί αν παρθεί ή Παπαντία, όσοι βρισκόντουσαν στο Καϊμάκ Τσαλάν θα πέφτανε αιχμάλωτοι στα χέρια των Σέρβων. Ο λοχαγός δίνει άμέσως διαταγές στους αξιωματικούς. Τα μουλάρια ξεζεύονται και οι στρατιώτες προσπαθούν να βάλοιν τα κανόνια σε παράταξη...

Έχει νυχτώσει πιά. Το χιόνι εξακολουθεί να πέφτει πυκνό. Έξαφνα μια όβιδα σκάνει ανάμεσα στην πυροβολαρχία και σκοτώνει δυό άλογα και πέντε στρατιώτες, παιδιά άμούστακα, νεοσύλληχτους. Σε λίγο δεύτερη όβιδα πέφτει από την άλλη άκρη. Μέσα στα χιόνια ξεχωρίζουμε κάτι στρατιώτες να τρέχουν προς το μέρος μας. Είναι Βούλγαροι. Μάς λένε πως ή κορφή της Παπαντίας έπεσε, και να φύγουμε,

ἃ δὲ θέλομε νὰ πιαστοῦμε αἰχμάλωτοι. Ὁ Πολωνὸς ἀξιωματικὸς διατάζει νὰ ξαναζέψουν τὰ μουλάρια καὶ νὰ ὑποχωρήσουν. Ἀδύνατο ὅμως. Οἱ τροχοὶ δὲν ὑποκύνε. Στὴν κορφή τοῦ βουνοῦ μισοφαίνονται τὰ δικωχα πλάκια τῶν Σέρβων... Εἶναι ἀργὰ πιά... Τὰ κανόνια πρέπει νὰ τὰ ἐγκαταλείψουμε γιὰ νὰ σωθοῦμε... Ὁ διοικητὴς διατάζει τοὺς ἄνδρες νὰ φήσουν τὰ κανόνια καὶ νὰ προσπαθήσουν νὰ σωθοῦν. Αὐτοὶ ἀρνοῦνται νὰ ὑπακούσουν. Κουρασμένοι, παγωμένοι, οἱ νεαροὶ στρατιῶτες, προτιμοῦν νὰ πιαστοῦν αἰχμάλωτοι, νὰ σφαγοῦν ἀκόμα, παρὰ νὰ ξα-

ναγυρίσουν στὸν ἴδιο δρόμο. Κ' ἐνῶ ἐμεῖς τρυπᾶμε τὰ πλευρὰ τῶν ἀλόγων γιὰ νὰ φεύγουν γρηγορότερα, καὶ κατὰ Σερβικὲς ρουκέτες ἀπ' τὸ Καϊμὰκ Τσαλὰν χαιρέτιζαν τὴν ἄλωσή του, οἱ Σέρβοι καὶ οἱ Αὐστριακοὶ στρατιῶτες, οἱ ὡς τὴ στιγμή ἐκείνη τοποθετημένοι ὁ ἓνας ἀντικρυ τοῦ ἄλλου, μὲ τὸ φονικὸ ὄπλο στὸ χέρι, σὲ μιὰ θανάσιμη πάλη, ἔδιναν τὰ χέρια ἀγκαλιαζόντανε καὶ φιλιόντουσαν, πάνω στὰ κανόνια ποὺ σὰ θλιμμένα, γιὰτὶ δὲ χρησίμευζαν σὲ τίποτα πιά, χιόνοντανε μέσα στὴν παγωνιά καὶ στὸ χιόνι, τοῦ ἔπαυτε τώρα πὺρ πυκνὸ καὶ μὲ μεγαλύτερη ὄρη.

Θ. ΛΑΣΚΑΡΙΔΗΣ

ΑΠΟ ΒΔΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΔΟΜΑΔΑ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

— Στὴν «Auslandpost» τοῦ Μονάχου δημοσιεύθηκε, μεταφρασμένο ἀπὸ τὸν Alex Steinmetz, τὸ διήγημα τοῦ Δ. Π. Ταγκόπουλου «Ζωὴ καὶ Ζωή». Σὰν πρόλογος στὴ μετάφραση, δημοσιεύουν κριτικὲς γραμμὲς γιὰ τὴ συγγραφικὴ σημασία τοῦ Ταγκόπουλου καὶ γιὰ τὴ μεγάλη σημασία τοῦ «Νουμά». Ἡ «Auslandpost» εἶναι τὸ μοναδικὸ φύλλο στὴ Γερμανία, ποὺ δημοσιεύει μόνον πολιτικά, οἰκονομικά καὶ κοινωνιο-φιλολογικὰ ἄρθρα ἀπὸ τὸν ξένον τύπο. Ἡ ἐπιφυλλίδα της ἔχει τὸ χαρακτηριστικὸ πὺρ δημοσιεύει ἀποκλειστικὰ διηγήματα καὶ στίχοι μόνον τῶν πρώτων συγγραφέων καὶ δημοσιογράφων τοῦ κόσμου. Εἶναι τὸ μόνον περιοδικὸ στὸ εἶδος του (βδομαδιαϊκὸ), καὶ εἶναι πολὺ διαδομένο στοὺς πολιτικούς καὶ φιλολογικὸς κύκλους τῆς Γερμανίας. Ἡ δημοσίευσή τῆς Γερμανικῆς μετάφρασης τοῦ «Πλάτ' στὴν Ἀγάπη» τοῦ κ. Ταγκόπουλου ἀρχίζει, καθὼς μᾶς γράφει, ὁ κ. Steitmetz σὲ λίγες βδομάδες.

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

— Ἡ ποίηση τοῦ Ἄλμπερτ Σαμέν — Ἐνα νεότερο ρομάντζο — Τὶ εἶναι. «λαὸς — Τὰ τραγούδια τῶν πουαλό.

Στὴν ποιητικὴ θύμηση τοῦ Ἄλμπερτ Σαμέν ὁ κ. Ρενὲ Ρουσσὸ γράφει στὸ «Mercure de France» μιὰ ὁμορφὴ καὶ καλομελετημένη κριτικὴ γιὰ τὸ ἔργο του. Ὁ Σαμέν, ἐλεγειακὸς ποιητὴς, ἤξαιρε καλύτερα ἀπὸ κάθε ἄλλον νὰ μεταδίνει μὲ ἀγνοῦς καὶ θλιμμένους στίχους τὸν πόνο μιᾶς πληγωμένης καρδιάς. Τὸν ξομολογίεται μὲ δάκρυα κρυφὰ καὶ μὲ πικρὰ χαμόγελα, καὶ χύνει τὸ πάθος του στοὺς στίχους μὲ τὴ μουσικὴ τῆς γλυκειᾶς του ψυχῆς. Τὴν ἀφίνει νὰ ξεχνῶναι τὶς λεπτὲς μυρουδιές της φυσικά, σύμφωνα μὲ τὸ ρυθμὸ τῶν ἀναφυλλητῶν καὶ τῶν στεναγμῶν του,

... Σὰν ἄνθος ποὺ τὸ κόβουνε καὶ ποὺ πολὺ ὑποφέρει τὸ ἀρώμα του τὸ γλυκὸ ξεχνῶναι καὶ πεθαίνει.

Μαγεμένος ἀπὸ τὴν εὐγενικὴν τοῦ πνεύματος ὁμορφιά, φοβότανε τὴν ἀληθινὴν προστυχία τοῦ κόσμου, καί, κλεισμένος στὸν ἀπόκοσμο πύργο τοῦ ὄνειρου, ἐ-

πικοινωνοῦσε μὲ τὸν ἐσωτερικὸν κόσμον, τὸν κόσμον τῶν ψυχῶν.

Μουσικὴ, τὸ νερὸ σου μόνον ξεδιψάζει,
Καὶ στὸ μυστήριον σου ἡ ψυχὴ μας ξεποστάζει.
Σὰν τὸ χεῖλι ποὺ στὰ χεῖλη πάει νὰ ἐνωθεῖ.

Τυρανισμένος ἀπὸ τὴ ζωὴ, καὶ ψυχικὰ ὅσο καὶ σωματικὰ πληγωμένος, δὲν ἄφινε νὰ τὸν παρασέρνει ἡ χαρὰ, γιὰτὶ φοβότανε τὴν τυρανικὴν τῆς ἐνταση. Οἱ «ἐντελικάτες εὐτυχίες του» εἶταν καμωμένες ἀπὸ «πορσελάνη», δηλ. τόσο εὐκολόσπαστες.

Εἶναι ἡ ζωὴ λουλοῦδι, ὅπου μόνον τὸ μυρίζω,
ἀφοῦ κάθε τῆς γῆς μύρο, εἶν' στὸ βάθος ὑλιβερό.
Λησμονῶ τὴ μάταιη ὥρα ὡς καὶ κείνους ὅπου ζοῦνε
Στὸ νησί τῆς εὐτυχίας βασίλευει ἡ σκέψη μου...

— Ὅσοτερ' ἀπὸ τὸν Μπουρζέ, ὁ κ. Ἀνρὸ Μπορντὼ εἶναι ἴσως ὁ μόνος ἀπὸ τοὺς σημερινούς μυθιστοριογράφους ποὺ κατὰ βάθος ἐξετάζει τὰ θεματὰ του, τίμια, καὶ χωρὶς κανένα σεβασμὸ πρὸς τὴν ἀνθρώπινη ψευτιά. Στὸ νέο του ἔργο «Ἡ ἀνάστασις τῆς σώου» μᾶς δίνει τὴ συγκινητικὴ δοκιμασία τῆς χριστιανικῆς συνείδησης μιᾶς γριάς νοκοκυράς. Τὶ δὲν ὑπόφερε ἡ φτωχὴ αὐτὴ γυναίκα, ὥσπου νὰ νικήσει ὅλες τῆς τὶς πρόληψες καὶ ὅλες τὶς κοινωνικὲς παραδόσεις, γιὰ νὰ δεχτεῖ στὸ σπῆτι της τὴν ἐτοιμόγεννη ἐρωμένην τοῦ σκοτωμένου γιοῦ της! Κι ὅμως, διαβάζοντας τὸ ἔργο αὐτὸ κανεὶς, δὲν ξαφνιαίνεται σὰ βλέπει ὅλες τὶς παραδόσεις, καὶ ὅλες τὶς πρόληψες, νὰ καταπατιοῦνται μὲ τόλμη ἀπὸ τὴ γριά μάννα, ποὺ θυσιάζει ὅλα σὲ μιὰ ἀνώτερη καὶ ἀληθινὰ χριστιανικὴ ἠθικὴ. Καὶ δὲν ξαφνιαίνεται, γιὰτὶ ὁ συγγραφέας ἔκανε νὰ θριαμβέψει ἡ ἰδέα τῆς οἰκογενειακῆς ζωῆς καὶ ἀκόμα ἡ ἰδέα, ἡ τόσο χριστιανικὴ, πὺρ ὁ νεκρὸς ἔτσι ξεπλήρωνε τὸ λάθος του καὶ ἐξαγόραζε τὸ δικαιώμα νὰ ξαναζήσῃ στὸ πρόσωπον τοῦ γιοῦ του, ποὺ δὲν ἔφταιγε σὲ τίποτα γιὰ νᾶναι ὁ ἀποδιωγμένος τῆς ζωῆς. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ προστέσουμε πὺρ ἔξω ἀπὸ μικρὲς ἀτέλειες στὴ σύνθεση, τὸ ἔργο αὐτὸ εἶναι πὺρ ἀξιο συμπάθειας καὶ ἐχτίμησης, ρομάντζο δυνατό, γραμμένο μὲ τέχνη, καὶ ἀπὸ τὰ πὺρ σπάνια.

— Σ' ἓνα μικρὸ βιβλίον τοῦ «Τέχνη καὶ Λαὸς», ὁ κ. Ἐλ Φόρ, μᾶς δίνει τὴ σημασία τῆς λέξης Λαὸς.

είναι, λέει, «τὸ ἀπόθεμα ἀγνοίας τοῦ γένους», καὶ προσθέτει πῶς: ὁ νέος κοινωνικός ὄργανισμός, πού κάθε αἰσθητικῶς ὄργανισμός εἶναι ἡ μοιραία ἐξέλιξή του, δὲ θὰ μπορέσει νὰ ζήσει, ἂν ἡ ἀγνοία τῶν ἀνθρώπων, «σπάζοντας τὶς παλιές ἀλλοιίδες πού τοὺς πνίγουν, δὲ βρεῖ νέο τρόπο γιὰ νὰ ἐκδηλωθεῖ». Κι ἔφου ἐκθέτει πῶς ὁ λαὸς κ' ἡ ἀριστοκρατία εἶναι τὰ δυὸ ἀναγκαῖα στοιχεῖα κάθε κοινωνικοῦ ὄργανισμοῦ, ὁ κ. Φόρ γράφει, πολὺ σωστά, πῶς μιὰ ἀριστοκρατία δὲν εἶναι ἀριστοκρατία, σὰ δὲν ξαναγεύεται συχνά. Κάθε ζωντανὴ ἀριστοκρατία θγαίνει ἀπὸ τὸ λαό, ἀπὸ τὴν παρακαταθήκη ἀγνόητας πού κάθε ἀνθρώπος ἔχει καὶ πού ἡ συνειδητὴ καλλιέργειά της κάνει κάθε μελλούμενο ὄργανισμὸ. «Ὅσο λυρικό κι ἂν εἶναι ἓνα λαϊκὸ αἶσθημα δὲν μπορεῖ νὰ ζήσει καὶ νὰναπτύχθῃ χωρὶς τάξη. Ὅσο ὀργανωμένη κι ἂν εἶναι μιὰ ἀριστοκρατικὴ κοινωνία, δὲν κατορθώνει τίποτα χωρὶς τὸ λαϊκὸ αἶσθημα. Οὔτε ὁ συνολικός συνικαλισμός, οὔτε ὁ μπλοκβεκισμός, οὔτε ἀκόμα ἡ ἰσορροπία μεταξὺ αὐτῶν τῶν δύο, ἀντιπροσωπεύει τὴν τελειωτικὴν εἰρήνην κ' εὐτυχία. Οἱ καινούργιες συνθήκες δὲν εἶναι καθόλου μιὰ πρόοδος, σχετικὰ μὲ κείνες πού πεθαίνουν: ἀπλούστατα εἶναι διάφορες». Τὸ ἴδιο καὶ στὴν τέχνη: ἡ ὁμορφιὰ ἐνὸς ἔργου βρίσκεται στὸ νεωτερισμὸ του. Καὶ τελιώνοντας, λέει: «ὡς ἀγαπήσουμε ἐκεῖνο πού δὲ θὰ ἴδουμε, δὲ θὰκούσουμε, δὲ θὰναπνεύουμε δυὸ φορές».

— Οἱ κ. κ. Ἐρνέστος Πρεβὸ καὶ Κάρλος Ντορνιέ σ' ἓναν τόμο πού ἐπιγράφεται «Τὸ ἐπικό βιβλίον», μάζεψαν ὄλα τὰ τραγουδάκια πού γράφτηκαν ἐξαιτίας τοῦ πολέμου. Διάλεξαν, ἀπ' ὄσα ἀναφέρονται στὴν ἐπιστράτευση, στὴ μάχη τοῦ Μάρνη, στὰ ὄπλα, στοὺς συμμάχους, ἐκεῖνα πού τοὺς φάνηκαν πῶς ἀντιπροσωπεύουνε καλύτερα τὰ εὐγενικά αἰσθήματα τῶν Γάλλων ποταλῶ, καὶ πού ἀποδίνουν πῶς πιτυχημένα τὴν ἀγωνία, τὴ λύπη, τὴν εὐγνωμοσύνη καὶ τὴν ἀγάπη ὄλων. Τὰ τραγούδια κείνων πού πέθαναν γιὰ τὴν πατριδα, κείνων πού ἐπιζήσανε καὶ κείνων πούγραψαν μακριὰ ἀπὸ τὰ σύνορα, στὴν ἡσυχία τους, βρισκονται καὶ μέσα ἀνακατωμένα. Κ' εἶναι ἀπ' ὄλα τὰ εἶδη τῆς ποιήσης. Τὸ μόνο πού μποροῦσε κανεὶς νὰ παρατηρήσει στοὺς κ. κ. Πρεβὸ καὶ Ντορνιέ, εἶναι πῶς τοποθέτησαν ποιήματα ὄλωσδιόλου κοινὰ καὶ χωρὶς κ. κ. μιὰ χάρη κι ἀξία δίπλα σὲ ἄλλα πού ἡ ἑσωτερικὴ ὁμορφιά τους κ' ἡ συγκινητικὴ ἀπόδοσή τους προκαλοῦν δάκρυα κ' ἐπιβάλλονται.

GRAZ.

ΤΟ ΝΕΟ ΜΕΓΑΛΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΟΥ ΨΥΧΑΡΗ

«ΤΑ ΔΥΟ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΑ ΤΟΥ ΚΗΡΟΥ»

ΧΩΡΙΖΕΤΑΙ ΣΕ ΔΥΟ ΜΕΡΗ:

- A') "ΤΟΥ ΘΥΜΗ ΤΑ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΑ,"
B') "ΤΟ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟ ΤΟΥ ΚΩΣΤΗ,"

Δυὸ χωριστὲς ἱστορίες, πού δένονται μετοξὺ τους μὲ νοήματα βαθιά, ὑποβλητικά, συγκινητικά. Ὁ νοῦς, ἡ ψυχὴ κ' ἡ καρδιὰ τοῦ Ἑλληνοκοῦ κόσμου, τῆς ρωμαϊκῆς πλάσης, σπαρταροῦνε μέσα τους λαχταριστὰ κι ὄλοζόντανα.

ΜΟΥΣΙΚΗ

— Στὴ «Φαβορίτα» πού παίχτηκε τὴν περασμένη Δευτέρα στὸ θέατρο «Ὀλύμπια», μᾶς ἀποκαλύφτηκε ἓνα ταλέντο μουσικὸ πρώτης γραμμῆς, ἡ δὲ Φωτεινὴ Σκαρμαγκᾶ, πού στὸ ρόλο τῆς Λεωνόρας κυριολεκτικὰ θριάμβευσε καὶ μὲ τὸ τραγούδι της, τὸ γλυκύτατο καὶ τεχνικώτατο, καὶ μὲ τὴν ὑπόκρισή της, πού σὲ ξεγελοῦσε πῶς τῆς εἶτανε γνώριμη παλιά ἡ σκηνακὴ τέχνη, ἐνῶ γιὰ πρώτη φορὰ κείνη τὴ βραδιὰ ἀνέβαινε στὴ σκηνή. Ἡ δὲ Σκαρμαγκᾶ θὰ μᾶς παρουσιαστῇ σὲ λίγες μέρες καὶ ὡς Καρλότα στὸ «Βέρθερο» τοῦ Μασσενέ κ' ἔτσι θὰ μᾶς δοθεῖ τόσο γλήγορα, κι ἄλλη καινούργια εὐκαιρία, νὰ ξαναχειροκροτήσουμε τὴν τελειότερη κοντραλτα πρὸ ἴσμε τώρα ἀνέβηκε στὴν Ἑλληνικὴ σκηνή.

MIA

ΨΗΛΕΣ ΚΟΡΦΕΣ

Γιὰ δὲς τίς ἀψηλές κορφές πού ζοῦνε στὸν ἀέρα
Γιὰ δὲς πῶς ἐχαθήκανε μὲ στὴν πυκνὴ τὴ σκέπη
Πού τόσα μαῦρα σύννεφα ἐπαλώσαν ἀπὸ πέτρα
Καὶ τώρα δὲν μπορεῖ κανεὶς τὴ χάρη τους νὰ βλέπει.

Μὴν κλαῖς τίς ἀψηλές κορφές, ψηλά θὲ νῦναι αἰώνια
Ἡ χάρη τους κ' ἡ ὁμορφιά γιὰ πάντα δὲν ἐχάθη.
Τὰ σύννεφα κι' ἂν ἐπτασαν ψηλά στὰ κορφοβούνια
Καὶ πάλι θὲ νὰ γκρεμιστοῦν στῆς θάλασσας τὰ βάρη.

Ἔτσι κ' ὅποια τραγὴ ψυχὴ κρυμμένη μὲς στὴν πᾶχνη
Πού τόσα πάθη σφίρασαν—Κοινωνικὴ πληγὴ—
Θὰ ξαναβγεῖ μὲ τὸν καιρὸ, πού τὴν ἀλήθεια ψάχνει
Ἡλιόφωτη γιὰ νὰ σκορπάει τὴ λάμψη τῆς στῆ γῆ.

ΣΙΝΑΜΣΙΑ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Γ, Δ. Βαρ. Δεχτὸ τὸ «Ἀρχή». Πρόσεχε στὸν κανονικὸ ἐντεκασύλλαβο νὰ μὴν ἀνακατεύεις, διότις νὰ τὸ γυροῦναι τὸ νόημα, καὶ τέτοιους πούχουνε τόνο στὴν τετάρτη συλλαβὴ μὲ τομὴ στὴν ἔκτη, ὅπως λ. γ.

«Μὰ ἐσύ μοῦ δέλλιασε» μὲ μὲς ἀκόμα» καὶ πού εἶναι ἄλλος στίχος ἀπὸ δυὸ κομμάτια καὶ μὲ τόνους.—κ. Ἐθα Γιὰ ποῖο τραγουδάκι σου λές; Τὰ «Ὁχάστια» τὰ λάβαμε.—κ. Γ. Καστέλ. Καλοῦτσικο, μὰ πολλές χασμοδιές, καὶ κοινὴ καὶ συνηθισμένη ἡ ἰδέα καὶ ἡ ἐχτέλεση.—κ. Γ. Δ. Κασ. Τὰ ποιήματά σου ἔχουν ὄλα βάρη. Κοίταξε νὰ κάνεις λίγο ἁρμονικώτερο τὸ στίχο σου.—κ. Αχ. Αἴμ. Λάβαμε τὸ γράμμα σου, καὶ θὰ κάνουμε ὅπως λές.—κ. Σταυρ. Δ. Ἄκ. Εἶναι μερικὰ πράματα πού δὲν τὰ καταλαβαίνουμε λ. γ.

Στὰ στένα εἶμαι βάνουσα
ἀπ' τὴ Μοῖρα δεμένος,
κι' ἂν λυράρη εἶμαι γέννημα,(:)
παγανιῶς μυρωμένος.(;);)

καὶ:

Μὲς σὲ λιμάνι ἀπάνεμο
πάαινε νὰ σιγαράεις,
λογισμοῦ μου ξεφάντωμα.(;)
γιὰ τὴν πλάση νὰδράξεις(;);)

Στ. Κοσ. Τὸ ἴδιο καὶ σὺ. Εἶπαμε: ἔχουμε τὸ ἐλάττωμα νὰ θέμε νὰ καταλαβαίνουμε.—κ. Τ. Φτ. Βέβαια χρεώζονται ὑπομονή, ὅμως γιὰ τὸ κίμα τῆς ἀγωνίας. Τόσο νέος καὶ γράφεις ἀρκετὰ καλά. Λούλευε, γράψε, πέλακα. Τάλλα ἔρχονται μονάχα τους.—κ. Μ. Γρα. Λάβαμε τὸ «Γυρισμὸ».—κ. Π. Μεσ. Εὐχαριστοῦμε γιὰ τὸ γράμμα σου. Τὰ «Θερινὰ ζευγαράματα» ἔχουνε ἀνάγκη ἀπὸ σφιζίμο στίχου, πύκνωμα νοήματος, ζωντανὴν παρασκευαστικότητα, καθαρότητα φράσης, καὶ μέτρο:

Ἄνεμόδαρτες ὄρες κίποιος μύρας ζωῆς,
Ἦ, δὲ διάβηκαν πόσες ἐκεῖ μέσα βάρηες! (:)

καὶ

Στοῦ χρόνου τὸ διάβα νὰ τος καὶ κίποιος
στοῦ ρμαθῆτες του ἀτομισμῆς.